א] ובלבד שלא תהא מופסקת שמעת מינה א)מתירין מבגד לבגד דילמא דאי בלאי ת"ר ב] טלית שכולה תכלת א כל מיני צבעונין פוטרין בה חוץ מקלא אילן מיתיבי טלית אין פוטר בה אלא מינה טלית שכולה תכלת מביא תכלת וד"א ותולה בה וקלא אילן לא יביא ואם הביא כשר אמר רב נחמן בר יצחק לא קשיא כאן בטלית בת ארבעה חוטין כאן בטלית בת שמונה חוטין שמעת מינה מתירין מבגד לבגד דלמא דאי עבד ב)איתמר רב אמר אין מתירין מבגד לבגד ושמואל אמר ב מתירין מבגד לבגד רב אמר אין מדליקין מנר לנר ושמואל אמר מדליקין ג מנר לנר רב אמר אין הלכה כרבי שמעון בגרירה ושמואל אמר הלכה כר' שמעון בגרירה אמר ג)אביי כל מילי דמר עביד כרב לבר מהני תלת דעביד כשמואל מתירין מבגד לבגד ומדליקין מנר לנר והלכה כרבי שמעון בגרירה דתניא ד)רבי שמעון אומר גורר ד אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ רב יהודה מסר ליה ה לקצרא רב חנינא עביד לה סיסא רבינא חייט להו מיחט ה)ת"ר כמה חוטין הוא נותן ב"ש אומרים ד' וב"ה אומרים ג' ג] וכמה תהא משולשת ב"ש אומרים ד' וב"ה אומרים ד] ג' וג' שבית הלל אומרים אחת מארבע בטפח של כל אדם אמר רב פפא טפח דאורייתא ד' ו בגודל שית בקטנה חמש ה] בתילתא אמר רב הונא ד' בתוך ד' ומשולשת ד' ורב יהודה אמר ג' בתוך ג' משולשת ג' אמר רב פפא הלכתא ד' ז בתוך שלש משולשת ארבע למימרא דאית להו שיעורא ורמינהו ציצית אין ציצית אלא יוצא ואין ציצית אלא משהו וכבר עלו זקני ב"ש וזקני ב"ה לעליית ו] יוחנן בן בתירא ואמרו ציצית אין לה שיעור כיוצא בו לולב אין בו שיעור מאי לאו אין לה שיעור כלל לא

אין

ובלבד שלא תהא מופסקת. ז] שיהא כל חוטיה שלימין: **שמע מינה מתירים מבגד לבגד** ח]: **דילמא אי בלאי.** הא דקתני שמביא תכלת ממקום אחר ותולה בה ולא חיישינן לבזיון דמצוה לה לטלית ראשונה ט] ו)דנתבלה דאין ראויה לציצית קאמר דמתיר ממנה הציצית: **כל מיני צבעים פוטרין בה.** לשום לבן דכיון דמין כנף ליכא לקיומי בה אין לך לחזור אחר לבן אלא שיהו בה שני מינין: **חוץ מקלא אילן.** דדמי לתכלת י] וזימנין דמזבן לה לאינש אחרינא וסבר דכל חוטיה תכלת וכי מצריך לטלית אחריתי שקיל תרי חוטים מהכא יא] ונותן שם עם לבן ותחת אלו יתן לבן ונמצאת אחת מהן נפטר בקלא אילן לשום תכלת ושדי קלא אילן עם לבן בציצית והוי כלאים בלא מצוה: **מיתיבי טלית אין פוטרין בה.** לשם לבן אלא מינה אם אדומה היא יטיל בה שני חוטין אדומים ושני חוטין תכלת וכן שאר גוונים: **מביא תכלת.** שני חוטין לשם תכלת ודבר אחר לשם לבן ואע"ג דהאי תכלת הוי מין כנף אפילו הכי שני מינים בעינן דאזלינן בתר רוב טליתות: **ואם הביא כשר.** אלמא קלא אילן נמי פוטר בה: **בטלית בת ד' חוטין.** שנים תכלת ושנים קלא אילן כשר יב]: **בטלית בת שמנה חוטין.** ארבע תכלת והטיל בה ארבע קלא אילן לקיים מצות שני מינים יג] פסולין דהואיל ולבר קלא אילן איכא חוטין כל צורכה חיישינן דלמא יד] מצריך לטלית אחריתי ושקיל הנך דתכלת מהכא ותלי לה התם וליכא הכא אלא קלא אילן אי נמי שקיל הנך דקלא אילן ותלי בה. ל"א ועיקר חוץ מקלא אילן דהא אשני מראות טו] שבה קפדינן ואלו מראיהן שוין: **מיתיבי כו'** טז] **אם הביא כשר.** טלית בת שמנה חוטין ד' של תכלת ומין אחר וביקש להטיל בה עוד ארבעה אחרים לא יטיל קלא אילן שמא ימכרנו לאיש אחר ויהא סבור שהם תכלת ויתירם מכאן ויתן בטלית אחרת במקום תכלת עם לבן ואם הביא כשר דהא נפטרה בארבע חוטין של תכלת ודבר אחר: **שמע מינה.** מדפסל יז] בה משום הך חששא דמתירין מבגד לבגד: **דלמא דאי עבד.** אם עבר והתירן אז נפקא חורבה ז)(דסבר) דמשתרא ציצית מקלא אילן לחודיה ח) יח]: **מנר לנר.** אותן דחנוכה: **מסר.** טליתו עם הציצית: **לקצרא.** לכובס ולא חייש דילמא מינתקא תכלת ורמי בה קלא אילן: **עביד להו סיסא.** כשנותנה לכובס מקפל יט] הציצית כמין פקעת שקורים למוסי"ל כדי שלא ינתק: **חייט להו מיחט.** עושה לטלית כמין שפה ומחביא החוטין בתוכה ותופר השפה: **ארבעה.** חוטין נתן בחור הטלית וכופלן לשמנה: **משולשת.** תלויה הענף ט)[לבד] מן הגדיל: **ארבע.** אצבעות: **ושלש** כ] **שב"ה אומרים.** שתהא כל אצבע אחת מארבע בטפח של כל אדם דהיינו מדת גודל ושית בקטנה (א) כא]: כב] **בתילתא.** אצבע וכולן מדה אחת: **ארבע.** חוטין בתוך ארבע אצבעות שלא ירחיק מן השפה יותר מארבע אצבעות: **אין** י)**שם ציצית אלא יוצא.** תלוי ויוצא מן הכנף משהו:

אין

ובלבד שלא תהא מופסקת. נ"ע מאי פי' ומאי כ) אשמעינן: **אין** פוטר בה אלא מינה. פי' בקונט' אם אדומה היא יטיל בה שני חוטים אדומים ותימה מידי צבעא קגרים ושמא מדרבנן משום זה אלי ל) ואנוהו (סוכה דף יא:) הוי מ) [ועוד נראה דאיירי בשאר מינים כגון שיראין וכלך וסיריקין דאין פוטר אלא במינם מדאורייתא] ומה דפי' בשיראים לאו דוקא דהא אמרי' דלמר ופשתים פוטרין בהם: **ואם** הביא כשר. למאי דפירש בקונטרס דקלא אילן במקום לבן פסול משום שדומה לתכלת ואין כאן שני מינים קשה מאי פריך דלמא האי ברייתא כרבנן דריש פירקין דאמרי אין הלבן מעכבת את התכלת: **כאן** בטלית בת שמנה חוטין. פירשתי ריש פירקין: **רב** אמר אין מתירין. כג] ואפי' למ"ד חובת גברא סבר רב דאין לבטל מצות הטלית כדאשכחן במזוזה בסוף השואל (ב"מ קב.) שנענש אותו שנטל המזוזה ואע"ג דחובת הדר היא ושמואל דאמר מתירין אע"ג דקסבר חובת טלית היא דהא שמואל מחייב לעיל כלי קופסא כיון דאין לו אלא כדי טלית אחת טוב שיתן באותה שהוא חפץ להתעטף בה ולא דמי למזוזה כד] נ): **כל** מילי דמר עביד כרב. והא דסוף כירה (שבת דף מו.) שרי רבה שרגא דנפטא ופלוגתא דרב ושמואל במוקצה מחמת מיאוס שלהי שבת (דף קנז.) דלמא דמתכת איירי ותו דהתם איכא פלוגתא דרברבתא טובא ונ"ע: **בית** שמאי אומרים ארבע. טעמא דבית שמאי ניחא כדדרשינן לעיל (דף לט:) גדיל שנים גדילים ד' אבל טעמא דבית הלל קשה דדוחק לומר דלית להו אלא גדילים שנים ופתיל תכלת הרי תלתא כה] ס) ושמע מינה הא דדרשינן גדילים ד' היינו בכפילה ואלבן קאי והשתא סברי ב"ש דהוא הדין תכלת דפתיל לאו דוקא וסברא הוא להשוותם והיינו ד' חוטין בלא כפילה ובית הלל סברי דפתיל דווקא והא כו] דביומא (דף עז.) דריש מפתיל כז] ע) התם פ) (הוה ראשונים) דכתיב ברישא (תרי) מהדר דמיירי בכפול כח] ור"ת פי' דמגדיל נפקא להו לבית הלל דעבות מתורגם עובד גדילו ונראה לפי' זה דבית הלל דרשי גדילים הרי ששה וכשנכפלו י"ב ויתכן יותר צ) דלא דריש גדילים וכן משמע בספרי ועשו להם שומע אני יעשה אותן אחד בפני עצמו תלמוד לומר גדילים מכמה ק) גדיל אחד נעשית אין פחות משלשה דברי ב"ה ב"ש אומרים ד' של תכלת ד' של צמר ר) (אכן) כי דייקת בה משמע דב"ה דרשי גדילים ואכל גדיל קיימי והשתא הויא דומיא דבית שמאי דאיירי בתכלת ולבן ומיהו בספרי איכא דאמרי שנים של לבן ואחד של תכלת. [וע"ע תוס' בכורות לט: ד"ה כמה]: **בית** שמאי אומרים ארבע. פירש בקונטרס הפתיל יהא ארבע נמצא הגדיל שנים ורבינו תם פירש דאגדיל קאי והענף שמנה הרי שנים עשר וכן אנו נוהגין וכן משמע בספרי בפרשת כי תצא גדילים למה נאמר לפי שנאמר ועשו להם ציצית שומע אני יעשה חוט א' בפני עצמו ת"ל גדילים ש) כמה גדיל נעשית אין פחות משלשה חוטין כדברי בית הלל ובית שמאי אומרים מארבע חוטין של תכלת וארבעה של לבן ת) על ארבע ארבע אצבעות משמע דאגדיל קאי והקונטרס נמי פירש כן בל"א פרק על אלו מומין (בכורות דף לט:) וכן יסד רבי שלמה ספרדי א) המשולש יהא נפסל כדי אצבעות ארבע ונפסל קורא הגדיל כמו ב) מפסילין חבלים לתוכן פרק אלו הן הגולין (מכות דף י.) וכמו אין מפסילין חבלים לתוכן דפ' בני העיר (מגילה דף כח.): **ארבעה** בגודל. במסכת זבחים בפ' קדשי קדשים (דף סג.) [קתני] דכבש של מזבח היה שלש אמות ומחצה ואצבע ושליש אצבע בזכרותו ואית דמפרשי התם דקשר האצבע קמא כט] ג) הזכרות ואית דגרסי בזכרותו היינו ראשונות והכא דלא מפרש מידי נ"ע:

ואביק

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פ"ב מהלכות ציצית הלכה ח:

לג ב מיי' פ"א מהלכות ציצית הלכה יג טוש"ע א"ח סי' טו סעיף א:

לד ג מיי' פ"ד מהלכות חנוכה הלכה ט טוש"ע א"ח סימן תרעד סעיף א:

לה ד מיי' פ"א מהלכות שבת הלכה ה טוש"ע א"ח סי' שלז סעיף א:

לו ה טוש"ע שם סימן כא סעיף ג בהג"ה:

לז ו מיי' פ"א מהלכות ציצית הלכה ו סמג עשין כו טוש"ע א"ח סי' יא ס"ד:

לח ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:

◆

שיטה מקובצת

כלאים לענין דין בפני עצמו קאמר ליה ולא אמרינן דקאי [אטלית פטירה] לבד מדקאמר ואפי' בטלית פטורה אלמא דין אחר נמי אשמועינן ונפקא מינה דאם יש לו לאדם ציצית מתכלת ויש בו כלאים אם אשתו לובשתו אין בו משום כלאים אפילו לאשתו וגם הוא אינו עובר משום כלאים אם לבשן בלילה וה"נ אמרינן בפרק טרף בקלפי (דף מ"ו ע"א) אברים וכו' עד לא ירדו אלמא דין אחר בפני עצמו אשמועינן בהא דאמר עושה להן מדורה בפני עצמו אע"ג דמשמע לפום רהיטא דלא בא להשמיענו אלא דסודרן ואפי' בשבת ה"נ אמרינן הכא אע"ג דמשמע לפום רהיטא דלא בא להשמיענו אלא אפי' דטלית פטורה אין בה משום כלאים דין אחר בפני עצמו נמי אשמועינן כדפי' וא"ת א"כ לפי דברי ר"ת הא דאמר לקמן נהי דאשתרי כלאים גבייהו דכהנים בעידן עבודה שלא בעידן עבודה לא אשתרו להו ואמאי לא אשתרו להו ללבוש בגדי כהונה שלא בשעת עבודה משום כלאים הול"ל דאין בה משום כלאים כדאמרינן הכא דתכלת אין בה משום כלאים ומותר ללובשן אפי' שלא בזמן ציצית כגון אם לובשו בלילה וי"ל דהתם נמי בבגדי כהונה אין בה משום כלאים אפי' שלא בעידן עבודה והא דקאמר שלא בעידן עבודה לא אשתרי כלאים ה"מ בשאר בגדים שאינן בגדי כהונה אבל בבגדי כהונה איכא למימר אין בה משום כלאים אפי' שלא בעידן עבודה ואע"ג דאמר בפרק בא לו (דף סט) מעשה בשמעון הצדיק שיצא לקראת (אנטיוכוס) [אלכסנדר מוקדון] לבוש שמנה בגדים משום עת לעשות לה' הפרו תורתך ואמאי הא אמרן דאין בהן משום כלאים ומאי הפרו תורתך אית ביה וי"ל כיון דלבשו במקום שאין ראוי לעבודה חוץ לבית המקדש הוי להו כאילו לבוש בגדים אחרים של כלאים: א] ובלבד שלא תהא מופסקת. גליון פי' שיהא כל חוטיה שלמים [דבתחילה] בעי שיעור וכדאמר לעיל בד"א בתחלתו אבל בסופו שיריו כל שהוא והכא הוי תחילה לגבי האי טלית שבא לתלות בה ולהכי בעי שיעור שלם: ב] טלית שכולה תכלת. פ"ה ב' לשונות ולפי' קמא דפי' בת ד' חוטין כשר קשה דאיכא למיחש שמא שקיל ב' חוטין מהא ותלי להו בטלית אחרת וחשיב להו לכאן ולכאן במקום תכלת ומשלים להם ד' חוטין ממין אחר לכך נראה כפי' שני דבעינן ב' מיני צבע כמו בשאר טליתות ומיתיבי כו' אלמא דכשר ומשני לעולם בעינן ב' מיני צבע והא דקאמר ואם הביא כשר בטלית בת ח' חוטין לפי שיש בה שני מיני צבע מלבד הקלא אילן דיש בה ב' דתכלת וב' דצבע אחר ומיהו לכתחילה לא יביא שמא יטעה בה ויתלהו בטלית אחרת לשם תכלת והוי להו כלאים שלא במקום מצוה ובטלית בת ד' חוטין פסולה דאין כאן רק מין צבע אחד ב' חוטין דתכלת וב' דקלא אילן דבעינן ב' מיני צבע. ש"מ מטלין מדקאמר לא יביא משום דחיישינן שמא יתלהו בטלית אחר במקום תכלת אלמא סבר דמטילין כו': ג] וכמה תהא משולשת כלומר כמה אורך יהא הגדיל ב"ש אומרים ארבע אצבעות ולהכי קאמר כמה תהא משולשת דגדיל הוא שליש מן הענף והוי הענף שמנה אצבעות וכולו שלשה טפחים שהן זרת ומהכא ילפינן משך הציצית זרת דבמנחות לא ילפינן כמה ארכו ואנן בציצית עבדינן כב"ש ועבדי' ארבע חוטין וד' אצבעות גדיל. הרגמ"ה: ד] ג' וג' שאמרו ב"ה אחת אות ש' ותיבת אומרים נמחק: ה] חמש באצבע ותילתא ו] לעליית יונתן: ז] מופסקת למעלה: ח] לבגד מדקתני שמביא כו' והשאר נמחק: ט] ראשונה. ותיובתא דרב דאמר לקמן אין מתירין מבגד לבגד: דלמא דאי בלאי הא דקתני מביא תכלת ממקום אחר אם בלתה אותה טלית ראשונה: י] לתכלת. ס"א ואתיא למימר לשם תכלת שויא וסברו קלא אילן פוטר לשם תכלת עם לבן בציצית והוי כלאים שלא במקום מצוה: יא] מהכא ונתנן: יב] כשר דליכא למיחש שמא יקח מהן לשום טלית אחר דאי אפשר לפחות מארבע חוטין: יג] מינים פסולה: יד] דילמא אצטרך: טו] מראות צבע קפדינן: טז] כו' קבעי [אמאי] אם הביא כשר: טלית בת ד' חוטין שנים של תכלת ושנים של קלא אילן פסולה כדאמרינן שאין קלא אילן פוטרת. [טלית בת ח' כו']: יז] מדפסל לה תיבת בה נמחק: יח] לחודיה: ס"א אין מתירין ציצית מבגד לבגד ובריתא דלעיל ושוין מוקי לה בדאי בלאי: אין מדליקין נר חנוכה מנר חנוכה משום ביזוי מצוה כדמפרש במס' שבת: יט] מקפל לציצית: כ] ושלש שאמרו ב"ה: כא] בקטנה בזרת: כב] חמש באצבע ותילתא וארבע בגודל וכולן: כג] מתירין לא מבעיא למ"ד כלי קופסא חייבין דאין מטילין אלא אפי': כד] למזוזה לפי שהיא לשמור מן המזיקין ואם ניטלה מן הבית כיון שישראל גר בו הוי ליה כמזיק את חבירו דשמא לא ימצא אחרת מיד: כה] תלתא. ושמא. תיבות ושמע מינה נמחק: כו] דביומא עיין תוס' לעיל (דף לח ע"א): כז] התם אשנים דכתיב ברישא תיבות הוה ראשונים ותיבת תרי ל"ש: כח] ור"ת פי' דגדיל משמע ג' דאין גדיל פחות מג' כמו עבות (דסוכה) דמעשה עבות תרגום עובד גדיל. תו"ח: כט] קמא קרוי זכרות אות ה' נמחק:

מסורת הש"ס

א) [שבת כב.], ב) שבת כב. מ. פסחים קא., ג) [שם], ד) [ביצה כג: וש"נ], ה) בכורות לט:, ו) בטלית דאין. נ"ק, ז) תז"נ. נ"ק, ח) [ע"כ פי' לפי ל"א דלעיל], ט) נ"ק, י) לשון ציצית אלא לשון יוצא וכ"ה ברי"ף. נ"ק, כ) עיין רש"ק, ל) ואנוהו ויש שפירשו דמיירי בשיראין דאין פוטר אלא במינן מדאורייתא ולא דק דהא אמרי' כו'. נ"ק, מ) רש"ק, נ) [בשבת כב. ד"ה רב כתבו ביתר ביאור], ס) ושמא הא דדרשינן. נ"ק, ע) תרי התם אשנים דכתיב ברישא מהדר. נ"ק, פ) נ"א אוקמן דכתיב כו' ועי' תוס' לעיל ריש פירקין רש"ק, צ) דדריש גדילים. נ"ק, ק) גדילים נעשית אין גדיל פחות. נ"ק, ר) נ"ק מ"ז, ש) מכמה גדילים נעשית אין גדיל פחות. נ"ק, ת) של ארבע. נ"ק, א) בפיוט פ' שלח, ב) נ"ל אין מפסילין, ג) הוא בזכרותו ואית דמפרשי בזכרותו היינו ראשו והכא. נ"ק,

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושלש שב"ה וכו' בקטנה זרת הס"ד:

◆

לעזי רש"י

לימושי"ל. פקעת (של חוט).

◆

מוסף רש"י

אין מתירין מבגד לבגד. אין מתירין ציצית של טלית זו ונותנין אותם לטלית אחרת **מדליקין.** מנר חנוכה לנר אחרת של חנוכה וא"צ להדליק בנר אחרת שאינה של חנוכה (רשב"ם פסחים קא.). **הלכה כר"ש בגרירה.** דאמר דבר שאין מתכוין מותר ואע"ג דקעביד חריץ והוי תולדה דחורש או בונה (שבת כב.). **כל מילי דמר.** רבה בר נחמני (שם). **גורר אדם מטה כסא וספסל.** דדבר שאין מתכוין מותר (רשב"ם פסחים קא.). **כמה חוטין הוא נותן.** בציצית (בכורות לט:). **משולשת.** תלויה למטה מכנף הבגד, שהרי אין נותנין אותה בשפת הבגד ממש אלא מגביהין אותה ג' אצבעות בתוך הבגד (שם) ל"א משולשת, כמה יהא בה מגדיל לבד הענף שאינו גדיל (שם). **אחת מארבע בטפח.** שלשה גודלין לכל אחד הוי אחת מארבע בטפח (שם).

◆

רבינו גרשום

ובלבד שלא תהא מופסקת ראשי החוטין אחר שתלאן אלא קודם שתלאן שכך דינו: ש"מ מתירין ציצית מבגד לבגד מדקאמר שמביא תכלת ממקום אחר. דלמא דאי בלה אם בלה הבגד הראשון לוקחין לציצית ומשימן בבגד אחר אבל אם לא בלה אין מתירין: כל מיני צבעונין פוטרין במקום (תכלת) [לבן] הואיל והיא עצמה של תכלת: ודבר אחר. לבן של צמר: בטלית בת ד' חוטין לא יביא קלא אילן ואם הביא כשר דלא חיישינן דלמא אתי למישקלינהו מיהא ולמרמינהו בטלית אחריתי שאינה של תכלת דאי שקיל הני ד' מיהא לא אשתייר בהא כלום והא דקתני חוץ מקלא אילן היינו בטלית בת ח' חוטין דאי לעבדינהו מקלא אילן חיישי' דלמא לכי מצטריך למירמי ציצית בטלית אחרת שאינה של תכלת שקיל מהני ח' ד' חוטין מקלא אילן ורמי בה וכיון דלאו תכלת נינהו לא פטרי בטלית אחרת שאינה של תכלת: שמעת מינה מדחיישינן בטלית בת ח' דלמא שקיל ד' מינה ורמי בטלית אחריתי. ש"מ דמתירין מבגד לבגד. דלמא דיעבד מי אמרינן דשרי דלמא אתי למיעבד אחרינא: אין מדליקין מנר של חנוכה לנר של חנוכה דקא מכחיש מצוה: כל מילי דמר. רבה: רב יהודה מסר גלימא עם תכלת לקצרא ומפייסו שיזהר שלא יקלקל מראה התכלת: עביד ליה סיסא היה כורך התכלת בחוטין אחרים כדי שלא ישנה מראהו: חייט מיחט תופרו בטליתו. וכמה תהא משולשת תלויה חוץ מן הכנף אורך ד' אצבעות. ושלש שב"ה אומר שתהא כל אצבע אחת מד' בטפח שהוא אצבע של גודל שהן גדולות ד' בגודל שהן ו' של זרת וחמש ושליש באצבע אמר רב פפא הלכתא ד' חוטי צריך למירמו בתוך ג' אצבעות של כנף ויפסיקן קודם שיכניסן. ויכפלו לח' ויקח א' מן החוטין ויעשה ממנו ב' קשרין למעלה סמוך לכנף ויכרוך החוט סביב השבעה עד שליש ויעשה ג' קשרים ויניח שני שלישי גדול ומ"ט ב' למעלה וג' למטה ולא איפוך משום מעלין בקדש ולא מורידין. ומ"ט ה' קשרים משום דציצית בגימטריא ת"ר וה' קשרים וח' חוטין הרי י"ג כנגד תרי"ג מצות. ומשולשת ד' חוץ מן הקרן.